

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Loovus ja ettevõtlikkus: vahendid kriisist väljumiseks” (omaalgatuslik arvamus)

(2011/C 48/09)

Raportöör: **Madi SHARMA**

18. veebruaril 2010. aastal otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Loovus ja ettevõtlikkus: vahendid kriisist väljumiseks”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 1. septembril 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 465. istungjärgul 15.–16. septembril 2010. aastal (15. septembri 2010 istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 109, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 6.

1. Eessõna – „Sild”

Et väljuda finantskriisist ja ületada töötuse, vaesuse, ebavõrdsuse, globaliseerumise ja kliimamuutuste väljakutsed, peab Euroopa muutma oma kodanike mõtteviisi avatumaks.

1.1 Käesolevas arvamusel käsitletakse ühte kriisist väljumise võimalust – **loovust ja ettevõtlikkust** ning selle lisandväärtust, keskendudes **inimkapitali** investeerimisse **eneseusu** tugevdamise ja soodustamise kaudu.

1.2 Ettevõtlikkust seostatakse Euroopas tavaliselt uuettevõtete, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ning tulundussektori ja sotsiaalmajanduslike ettevõtete tegevusega. **Ettevõtlikkus aga on „inimese võime mõtteid tegudeks muuta”** ning seega ei tohi selle väärtust ühiskonnas eelkõige kriisi ajal alahinnata või kõrvale jätta. See hõlmab:

- loomingulisust, uuendusmeelsust ja riskivalmidust,
- oskust kavandada ja läbi viia oma eesmärkide saavutamist võimaldavaid projekte,
- toetust igapäevaelus nii kodus kui ka ühiskonnas,
- töötajaid, kes mõistavad oma töö konteksti,
- suutlikkust võimalusi ära kasutada,
- alust konkreetsematele oskustele ja teadmistele, mida vajatakse sotsiaalses või äritegevuses ⁽¹⁾.

2. Järeldused ja soovitused

2.1 Arvamusel püütakse leida viise Euroopa kodanike potentsiaali väärtustamiseks ja realiseerimiseks. Selles järgitakse kõikehõlmavat lähenemisviisi, et luua võimalikult paljudele inimestele võimalusi, sõltumata nende vanusest, soost, rassist, võimetest või sotsiaalsest seisundist. Loovuse ja ettevõtlikkuse edendamisele suunatud piirkondliku, riigi ja ELi tasandi programmides tuleb ühiskonnas valitseva ebavõrdsuse vältimise nimel pöörata tähelepanu ka ebasoodsas olukorras olevatele elanikerühmadele.

2.2 Arvamus käsitleb järgmisi teemasid:

- kuidas säilitada Euroopa mitmekesisus ning arendada samas ühist identiteeti;
- kuidas saab Euroopa luua soodsa keskkonna ja julgustada kodanikke tegevsemisele;
- kuidas luua suursugune, ambitsioonide ja väärtuste Euroopa, mille kodanikud on Euroopa saadikud ja kes hindavad oma saavutusi.

2.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunnustab finantskriisijärgset vajadust stimuleerida töökohtade loomist ja muuta liikmesriikide majandus tugevaks ja jätkusuutlikuks. Kvaliteetse töö tagamiseks on vaja pädevaid ettevõtjaid ja investeringuid avalikku ja erasektoris, et tagada rahvusvaheline konkurentsivõime. Ettevõtlikkus on üks vahend, millega sellele väljakutsele vastu astuda – pakkuda kõigile ühiskonnarühmadele realistlikke edulootusi ning aidata Euroopal saavutada dünaamilisemat identiteeti.

⁽¹⁾ KOM(2005) 548. Lisa, punkt 7.

2.4 Euroopa 2020. aasta strateegia peamised liikumapanevad jõud on teemaatilised ja keskenduvad järgmistele prioriteetidele:

- väärtuse loomine, lähtudes põhimõttest, et majanduskasv peab tuginema teadmistele;
- inimeste kaasamine osalusühiskonnas. Uute oskuste omandamine, loovuse ja innovatsiooni edendamine, ettevõtluse arendamine ja sujuv üleminek ühelt töökohalt teisele on keskse tähtsusega maailmas, kus suurema kohanemisvõimega kaasneb suurem töökohtade arv;
- konkurentsivõimelise, sidusa ja keskkonnasäästlikuma majanduse loomine.

2.5 Finantskriis võimaldab nüüd tekkida uutel arengu-, majanduskasvu ja juhtimismudelitel. Paremad ja sidusad raamtingimused on muutusteks mõõdapääsmatult vajalikud. See annab sotsiaalpartneritele ja kodanikuühiskonnale võimaluse aidata kaasa praktiliste ja tulemuslike mehhanismidega.

2.6 Euroopa inimkapitali potentsiaali võimalikult kiireks realiseerimiseks tuleks luua seda SOODUSTAV keskkond, mis nõuab järgmiste lihtsate ja otstarbekate soovitude TÄITMIST:

10 võtmetegurit muutusteks

1. VISIOON – ühtne Euroopa visioon
2. HARIDUS – ambitsioonide toetamine
3. LIIKUVUS – organiseeritud õppevõimaluste loomine
4. RISKITEADLIKKUS – eurooplaste riskikartlikkuse vähendamine
5. STIIMULID – ettevõtlusvaimu julgustamine
6. VASTUTUS – aruandlus seoses Euroopa projektidega
7. KOGUKOND – kodanikuaktiivsuse edendamine
8. RAKENDAMINE – ettevõtjate ja VKEde poliitika rakendamine
9. KONSULTATSIOON – sidusrühmade arutelu platvorm
10. PROPAGEERIMINE – uue kultuuri propageerimine meedias ja saadikute kaudu

2.7 Nimetatud ettepanekute elluviimine ei tohi jääda vaid ühe sidusrühma ülesandeks, vaid peab toimuma kõikide ühisel

vastutusel. Kiiresti muutuv ja keerulises maailmas vajavad inimesed uusi teadmisi ja oskusi tõrjutuse vältimiseks. Sotsiaaldialoog saab avaldada mõju muutustele, mille abil saavutada ELi 2020. aasta strateegia eesmärgid ja arendada jätkusuutlikku ettevõtlust. Kogu Euroopas on vaja luua traditsioon, mis võimaldaks isikute ja organisatsioonide ettevõtlikkust.

2.8 Euroopa lisandväärtus ettevõtlikkuse investeerimisel.

Kui mina annan sulle 1 euro ja sina mulle 1 euro, siis on meil kummalgi 1 euro.

Kui mina annan sulle 1 idee ja sina mulle 1 idee, siis on meil 2 ideed.

Ettevõtlikkus Euroopas = 500 miljonit inimest + 500 miljonit ideed + 500 miljonit tegu.

Mitu neist ideedest võiksid meid kriisist välja aidata?

3. Tänapäevane Euroopa

3.1 2008. aastal tabas Euroopat finantskriis, mis algas USA-s, kuid mõjutas tugevalt kogu ühiskonna majanduslikku ja sotsiaalset mõõdet. Kriisi põhjused on hästi dokumenteeritud, kusjuures keskpikas ja pikas perspektiivis on kahjud Euroopale ühed suuremad.

3.2 2010. aastal on Euroopa Liidus üle 20 miljoni töötu. Enamiku sellest kasutamata inimkapitalist moodustavad noored, naised, eakad töötajad, võõrtöölised ja muud haavatavate elanikerühmade esindajad. Ei tohutute eelarvepuudujääkide käes vaevlev avalik sektor ega kriisi ja globaliseerumise väljakutsetega võitlevad suuretegevõtted ei ole võimelised neid töökohti üksinda lühikese ajaga looma. Müüt ELi kiirest tagasipöördumisest tugeva majanduskasvu juurde ei ole realistlik, kui ei muutu struktuurilised tingimused, sest tööpuudus on peamiselt struktuuriline probleem ja mitte majandustsükli probleem.

3.3 Euroopa Liit peab keskenduma majandusele, jätkusuutlikule ettevõtlusele, tööhõivele ja sotsiaalpoliitikale. Ent globaliseerumine ei aeglusta sammu, et oodata, kuni Euroopa järele jõuab, olgugi et Euroopal on teiste arengule palju pakkuda. Euroopa mõõde pakub võimalust kogemuste vahetamiseks ja aitab luua tugevama Euroopa identiteedi Euroopas ja väljaspool Euroopat.

3.4 Praegu on Euroopa Liidus 27 andekat, sidusat ja tootlikku liikmesriiki ning naaberriigid soovivad tungivalt ELiga ühineda. Euroopa Liidul on palju tugevaid külgi – rahu, stabiilsus, mitmekesisus, eeskirjade süsteemid, hea valitsemistava ja solidaarsus. Euroopas austatakse tugevalt sotsiaalseid väärtusi ja väärtustatakse oma maad. Majanduslikult on Euroopa 500 miljoni tarbijaga turg ja Euroopa ettevõtete kasvupotentsiaal on hea.

3.5 Nüüd peab Euroopa liikmesriikide ühiseid tugevaid külgi võimalikult palju ära kasutama.

4. Ettevõtlikkus – Euroopa tugevus ja vahend kriisist väljumiseks

4.1 Ettevõtlikkus tähendab jõukuse loomist, et aidata Euroopal kriisist väljuda. Lissaboni lepingus väärtustatakse ettevõtlust ja majandustegevuses osalejate mitmekesisust. Nüüd on vaja leida majanduskasvu keskse mootorina uusi jätkusuutliku ettevõtluse viise, et säilitada Euroopa konkurentsivõime.

4.2 See tähendab ka uute ideede otsimist ja täiskäigul edasi liikumist, et tagada usaldus, usaldusväärsus ja jätkuv majanduskasv tulevikuks. Jõukus toetab investeerimist haridusse, töökohadesse, oskustesse, tootlikkusesse, tervishoidu ja sotsiaalses tingimustes, mille juures on ettevõtlus, loovus ja innovatsioon ühiskonna arenguks keskse tähtsusega.

4.3 Arvukate teoreetiliste ja empiiriliste uuringutega ning ettevõtete praktilise ärikogemusega on kindlaks tehtud selge seos ettevõtlikkuse ja majanduskasvu vahel⁽²⁾. Ettevõtjate ühendused, ametiühingute liidud, rahvusvahelised arenguasutused, Maailmapank, Rahvusvaheline Tööorganisatsioon, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon ning valitsusvälised organisatsioonid toetavad ettevõtlust kui peamist vahendit majanduskasvu, arengu, vaesuse vähendamise ja sotsiaalse kaasatuse saavutamiseks. Paljudes Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamustes on esitatud soovitusi ettevõtlikkuse väärtustamiseks ühiskonnas ja nii mõnelgi liikmesriigil on ette näidata häid ettevõtluse edendamise tavasid.

4.4 Ettevõtlikkust tunnustatakse innovatsiooni, investeerimise ja muutuste mootorina kogu maailmas ja sellisena on ettevõtlikkus möödapääsmatult vajalik, et väljuda praegusest majanduslikust olukorrast, mida iseloomustab suur ebakindlus. Seega on ettevõtlikkuse kaudu omandatud oskuste ja pädevuse tunnustamine üks vahend, mille abil lahendada probleeme ja viia ellu uusi ideid.

4.5 ELi majandusareng on alati olnud tasakaalus, tugeva sotsiaalse mõõtmega ja see peab jätkuma, nii et ettevõtlus seotakse meie igapäevaeluga. See hõlmab ka mitteamilisi tegevusvaldkondi.

— Ettevõtlikkus soodustab sotsiaalset kaasatust ja vaesuse leevendamist, „sest innovatsiooni analüüsi keskmes on ühiskond“⁽³⁾ oma muutuvate ideede, tavade ja institutsioonidega.

— Keskkonnakaitse aluseks on säästvad energiaallikad ja kliimamuutustega kohanemine ning see toob kaasa uued töömeetodid, töökohtade keskkonnahoidlikumaks muutmise ning uute keskkonnahoidlike töökohtade ja tehnoloogiate loomise.

— Turismi, regenereerimise ja rände, sh maapiirkondade ja ebasoodsamas olukorras olevate piirkondade taaselustamiseks on vaja ettevõtlust, et luua töökohti ja kohandada infrastruktuuri, eriti sellistes valdkondades nagu linnade taaselustamine, põllumajandus, metsandus, saareturism⁽⁴⁾ ja agroturism.

— Haridus kasutab loovust, et tuvastada vajalikud stiimulid, mis käivitavad teadmistejanu, tagamaks, et inimesed tegelevad õppimisega kõigil tasanditel ja igas vanuses.

— Tervishoiu kasutatakse uusi töömeetodeid ja tehnoloogiaid, et luua hoolduseks, uuringuteks, ravimitega varustamiseks ja raviteenusteks optimaalne keskkond.

— Demograafiline areng eeldab ühiskonna kohanemist, uenduslike ja loovaid lahendusi infrastruktuuri, teenuste, töö, perekonna ja sotsiaalkaitse vallas.

— Valitsusvälise organisatsioonide tegevus, sh kohapealsed ja koolitusprojektid, on tulemuslikud ja revolutsioonilised paljudes sektorites, kus ühiskondlike probleemide ületamiseks on vaja uusi lahendusi.

⁽²⁾ Audretsch, D. B. ja R. Thurik (2001), „Linking Entrepreneurship to Growth”, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, 2001/2, OECD Publishing. doi: 10.1787/736170038056.

⁽³⁾ EUCIS-LLL, Barcelona, 2010.

⁽⁴⁾ Bornholm, Taani.

— Avaliku sektori võimekus nõuab lahendusi, et pakkuda väiksema eelarvega samu ja paremaid teenuseid.

4.6 Igal inimesel on andeid, loovust ja ettevõtlikku vaimu, mis löövad soosivas keskkonnas õitsele. Ülimalt tähtis on inimeste erinevustega arvestamine ja individuaalne lähenemine, sest tõrjutus ja diskrimineerimine kujundavad suletud allakäiguspiraali, mis süvendab võimaluste ebavõrdsust: mida vähem leiavad inimeste võimed kasutust, seda väiksem on nende motivatsioon enese arendamiseks⁽⁵⁾. Just tänapäeva Euroopas võib see pakkuda uusi lahendusi, et tulla toime suure hulga kvalifitseerimata ja töötute inimestega. Lisaks sellele aitab mitmekesisust arvestav lähenemisviis luua võimalusi enamatele inimestele, sõltumata nende vanusest, soost, rassist, oskustest või sotsiaalselt seisundist.

4.7 Et luua edu soosiv proaktiivne keskkond kõigis eluvaldkondades, sh kriisist väljumiseks, on vaja mitme teguri koosseisest:

— selge VISIOON, teostatav MISSIOON ja saavutatavad EESMÄRGID;

— PROJEKT koos ÜHISE EESMÄRGI või IDENTITEEDIGA;

— KESKENDUMINE ja ENESEUSK;

— JUHTIMINE, mis edendab individuaalsust koos tugevate ühiste VÄÄRTUSTEGA.

5. 10 võtmetegurit tegevust soodustava keskkonna loomiseks

Majanduskasvu ei looda vaakumis – selleks on vaja sarnaselt mõtlevald inimesi, võrgustikke ja sidusrühmi. Lõppkokkuvõttes teeb isikute ja organisatsioonide ettevõtlikkuse (sh töökohtade loomise edendamine väikeettevõtete ja kvalifitseeritud töötajate pakkumise suurendamise kaudu) võimalikuks traditsioon ühiskonnas, töökohal ja kodus. Sidusrühmad – tööandjad, ametiühingud, valitsusvälised ettevõtted, avalik sektor ja otsuste langetajad – peavad ühinema, et tekitada kultuurimuutus ja võimal-

dada kõigil saada kasu „ettevõtlikkuse kultuurist”. Eesmärk ei ole ainult kriisist väljumine, vaid ka nende väljakutsete ületamine, mis seisavad maailma ees pikemas perspektiivis.

5.1 Strateegia ja konkreetsete eesmärkide kaudu tuleb inimesteni viia **selge ja ühtne Euroopa visioon**⁽⁶⁾. See peab hõlmama poliitilist juhtimist, millele on omane aruandluskoostus, vastutustunne ja reaalsustaju. Tuleb elavdada ja lõpule viia ühtse turu projekt, mis toob kõigile majandusliku heaolu, suurema liikuvuse, uued oskused, ärivõimalused ja laiemat valikut. Kõiki poliitikavaldkondi peab läbima idee, et ettevõtlikud võivad olla kõik.

5.2 **Ettevõtlikkuse õpetamine kogu Euroopas** nii kõigi õppekavade raames kui ka elukestva õppe osana nõuab juhtidelt reaalselt pühendumist. Tähtsaks tuleb pidada ambitsioonide tekitamist, loovust ja ettevõtlikkust ja mitte ajada seda segamini ettevõtluse ja kasumi teenimisega. Loovus areneb nii ametlike kui ka mitteametlike õppevormide kaudu. Ka koolitajad peavad olema täielikult kaasatud, et tagada selle sõnumi õige edasiandmine. Võimalik, et õpetajad ei suhtuks just kõige paremini ettevõtlikkusesse, kui selle all mõeldakse ettevõtlusvaimu ainult selle kitsamas tähenduses (ettevõtete asutamine jne), ent oleksid vastuvõtlikumad laiemale määratlusele, mille kohaselt on ettevõtlikkus eluks vajalik põhipädevus. Ettevõtlusvaimu toomiseks klassiruumi võib kasutada „ettevõtlustreppi”, mille abil arendada tegevusi ja õpet⁽⁷⁾.

5.2.1 Globaliseerivas maailmas toimetulekuks vajalike oskuste edasiandmiseks ja tehnoloogiate tutvustamiseks õpilastele peavad õpetajad võtma omale teerajaja rolli, kasutama eksperimentaalõppe meetodeid ja vahendeid. Nad peavad end nägema vahendajana, et aidata õpilastel muutada iseseisvamaks ja näidata õppimisel üles rohkem initsiatiivi. Tõhus õpetajakoolitus, heade tavade tutvustamine ja võrgustikud,⁽⁸⁾ samuti metoodika ja abivahendid võivad aidata õpetajal kohaneda kõigi õpistiilidega. Teadmiste edastamise toetamiseks võiks kaaluda partnerlust tööandjate, ametiühingute ja valitsusvälise organisatsioonidega.

⁽⁶⁾ Kodanikud peavad olema teadlikud järgmisest:

I Euroopa visioon: Euroopa Ühendriigid, kus austatakse kõiki kultuure ja keeli ning mis on maailmale avatud.

II Euroopa tugevus: ühise ja rahumeelse Euroopa loomine pärast sajandeid kestnud kodusõdu ja konflikte.

III ELi tähendus: heaolul põhinev poliitiline organisatsioon, mis annab isikutele suurimad võimalused ja ühised unistused.

IV Olla eurooplane tähendab jagada ühiseid väärtusi, mis eelkõige tähendab individuaalsete (saavutustele suunatud) väärtuste ja ühiste väärtuste head tasakaalu.

V ELi kodanikuks olemise eelised: ELi mõõtmel kasutamine kultuurilises, majanduslikus ja teaduslikus tegevuses, individuaalsete oskuste ja kvalifikatsiooni arendamiseks enda ja teiste tuleviku heaks.

⁽⁷⁾ ELT C 309, 16.12.2006, lk 110.

⁽⁸⁾ Aruanne „Towards greater cooperation and coherence in entrepreneurship education”, Euroopa Komisjon, märts 2010.

⁽⁵⁾ Hillman, 1997.

5.3 **Võimaluste loomine õppeotstarbeliseks organiseeritud liikuvuseks** peab saama Euroopa identiteedi tavapäraseks osaks. Juurdepääs haridusele on sotsiaalse ühtekuuluvuse, poliitilise osalemise ja kodanikuaktiivsuse keskne määrav tegur⁽⁹⁾. Komitee võiks sidusrühmadele aruteluks pakkuda ambitsioonika ELi 21. sajandi hariduskorralduse algatuse, mille võiks seejärel esitada ELi otsustajatele.

5.3.1 Teadmiste kolmnurgal (haridus, teadus, innovatsioon) on tulevase majanduskasvu ja töökohtade loomisel otsustav roll. Erasmus, Leonardo, Socrates ja muud programmid peavad olema kõigile avatud, lihtsamini juurdepääsetavad, väiksema halduskoormusega ja peavad pakkuma osalemiseks õigeid stiimuleid. Komitee soovib võtta kasutusele Europassi, milles oleks kirjas igasugune Euroopas läbitud õpe.

5.4 Tootliku ühiskonna ülesehitamiseks tuleks keskenduda sellele, et **suunata eurooplased riskikartuse juurest eneseusu juurde** ja „kaalutletud riski” kultuurini. Teadlikult tuleks selgitada, milliseid eeliseid ja kasu toovad loovus ja innovatsioon ühiskonnale, et liikuda eemale praegu Euroopas levitatavast läbikukkumiskultuurist.

5.4.1 Tuleb kaaluda innovatiivseid mehhanisme rahastamise kättesaadavaks tegemisel. Need võivad hõlmata mikrokrediidi mehhanisme (Progress, Euroopa Sotsiaalfond, Jasmine, Jeremie ning konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm) ning laenuühistutele ja ühenduse projektidele antavaid mikrolaene⁽¹⁰⁾. Nende vahenditega on võimalik toetada mitte ainult ettevõtjaid, vaid ka kogukondade ja arengualgatuste jätkusuutlikkust, eriti valitsusväliste organisatsioonide puhul.

5.4.2 Olemasolevaid innovatsiooni toetamise vahendeid tuleb kohendada vastavalt innovatsiooni muutuvale iseloomule (teenustele avatud ning kasutajakeskne innovatsioon). Mehhanismide keerukusega toimetulek ja nende lihtsustamine ja paindlikumaks muutmine, koostöö lihtsustamine ning kiirem juurdepääs rahalistele vahenditele on need meetmed, millega on võimalik kiirendada teadmiste teisenemist turukõlblikeks toodeteks.

5.5 **Suurte ettevõtete julgustamine loojatena ja ettevõt-lusvaimu stimuleerijatena.** Tuleb väärtustada kõigi töötajate oskusi ja andeid, sest töötajates on peidus palju praktilisi ja intellektuaalseid oskusi. Varjatud oskused ja vaimne pagas

tuleb üles leida ja nende tunnustamiseks tuleb arendada välja uusi vahendeid.

5.5.1 Rohkem tuleks edendada ja julgustada üliõpilastele ja töötutele töö- ja praktikakohtade loomist.

5.5.2 Välja võiks töötada ettevõtteraamistiku tütarettevõtete (*spin-off*) loomiseks, kus suur ettevõtte toetab ja juhendab innovatiivseid ettevõtteid ja pakub neile turustamisvõimalusi. Kõnealust raamistikku võiks kasutada veel avalikustamata registreeritud patentide turule toomiseks. Suhete arendamisel ja optimaalse töökeskkonna soodustamisel tuleks kaaluda meetmeid, millega toetada sotsiaaldialogikomiteede ning sotsiaalpartnerite osalemist ja panust ELi tööhõivestrateegia ja Euroopa 2020. aasta strateegia mõju hindamisel.

5.6 Et õigustada investeringuid, on vaja läbi viia **Euroopa projektide pikaajaliste eesmärkide hindamine**. Seejuures tuleks silmas pidada projekti jätkusuutlikkust, edukate tulemuste ärilise kasutamise võimalust ja tulemuste kasulikkust kogu ühiskonnale.

5.6.1 See võiks hõlmata **põlvkondadevaheliste ja sektori-tevaheliste projektide**, sh klastrite kasutamist, et viia kokku kogemused ja värske vaim oskuste, teadmiste ja võrgustike üksteisega jagamiseks mentorluse ja juhendamise kaudu. Keskonnakaitset tõstab esiplaanile jätkusuutlike majandusprojektide edendamine keskkonnast hoolivate ettevõtjate poolt, kes on teadlikud kliimamuutuste, energeetika ja fossiilsete energiakandjate ammendumisega seotud probleemidest.

5.7 Tuleks **edendada** kogukonnaalgatusi ja kodanikuaktiivsust, et soodustada kogukonnale kasulikke ja/või kogukonna algatatud projekte, millel on Euroopa mõõde. Seejuures tuleks arvestada mitmekesisuse ja kõige haavatavamate rühmadega. Samuti võiks selle ühendada ettevõtete sotsiaalse vastutuse Euroopa vabatahtliku sertifitseerimise mehhanismiga ja ühenduse algatuste läbivaatamise võimalustega.

5.8 Kindel pühendumine sellise poliitika rakendamisele on äärmiselt oluline, et pakkuda soodsat keskkonda alustada soovivatele ettevõtjatele. VKEd moodustavad kõigest Euroopa Liidu ettevõtetest 98 % ja ELi pikka traditsiooni väikeettevõtluse arendamisel tuleb säilitada ja parandada⁽¹¹⁾.

⁽⁹⁾ BIG ISSUE, ACAF, Hispaania.

⁽¹⁰⁾ Näiteid sotsiaalse kaasamise ja kogukonnaprojektidest, mis põhinevad ettevõtlusel: www.european-microfinance.org.

⁽¹¹⁾ Tihti loetakse VKEsid suurimaks ettevõtete rühmaks ja soovitusel nende kasvu toetamiseks on esitatud paljudes Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni, Väikeste ja Keskmise Suurusega Ettevõtete Keskliidu ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamustes.

- Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act” ja põhimõte „**Kõigepealt mõtle väikestele**” vajavad endiselt paljudes liikmesriikides tugevat pühendumist, mis ei ole praeguses kriisiolukorras piisav. ELi projektide ja avalike hangete osas tuleb VKEdele tagada paremad juurdepääsu- ja osalemisvõimalused ettevõtete kasvu soodustava avatud turu tingimustes. Interaktiivseid keskkondi saab toetada inkubaatorite, klastrite, teadus- ja tehnoloogiaparkide ning ülikoolidega koostöö tegemise kaudu. Samuti võiks luua ELi keskse teeninduspunkti, kust saab kõigi sektorite ettevõtlust puudutavat teavet.
 - Samuti tuleb kaaluda füüsilisest isikust ettevõtjate oma **sotsiaalkindlustusvõrgu** arendamist, pidades silmas selliseid ärijuhtimises ette tulevaid aspekte, nagu emadus, lapsehooldus ja ettevõtte lõpetamine.
 - **Nõukogu peab vastu võtma ELi VKEde põhikirja**, toetades sellega ühtse turu projekti ja lihtsustades VKEde piiriülest tegevust. See projekt, mis toetub komitee algatusele, loob uutele ettevõtjatele Euroopa identiteedi.
 - **Rohkem tuleb teadvustada ja toetada projekti „Erasmus noortele ettevõtjatele”**⁽¹²⁾. Projekti tegeliku mõju tagamiseks tuleb leida lahendusi, millega tõmmata kaasa rohkem vastuvõtvaid ettevõtteid ja tunnustada nende panust. Selle hulka võiksid kuuluda Euroopa ettevõtjate auhind, ELi kaubamärk või osalemine suurt avalikkuse tähelepanu pälvinutes ettevõtmistes. Vastupidiselt töötajatele toimub ettevõtjate oskuste akrediteerimine väga harva ja ühiskond ei tunnusta nende panust.
- 5.9 **Oskusteabe koondamiseks tuleks luua sidusrühmade aruteluplatvorm**, arutlemaks selle üle, kuidas tugevdada ELi ühtsustunnet ning innovatsiooni ja loovuse kultuuri. Sidusrühmade vahelise koostöö parandamisest võiksid sündida kooskõlastatud ja valdkonnaülelised poliitilised soovitusel sellistel teemadel nagu teadusasutuste ja tööstuse suhete parandamine, innovatsioon ärilises ja mitteärilises keskkonnas, teadlaste liik-

uvus, struktuurifondide kasutamine, ülemaailmsed head tavad ja kiireloomuliste probleemide lahendamise raamistik. Et edendada „21. sajandi Euroopa ettevõtjat”, on eriline roll kodanikuühiskonna dialoogil, mis soodustab ettevõtlusvaimu arendamist piirkondlikul tasandil.

5.10 **Uut kultuuri tuleb propageerida meedias koos eestkõnelejate ja eeskujude võrgustikuga**. Tuleb edendada kultuuri, milles tunnustatakse ettevõtlikku mõtteviisi ja toetatakse alustavate ja kasvavate ettevõtete algatusi, sotsiaalseid ettevõtjaid, avaliku sektori innovatsiooni, loomingulisust töökohas, ametikohtade ülemineku kavandamist ja töötajate osalemist. Uus ettevõtlikkuse kultuur Euroopas vajab eestvedamist ja eestkõnelemist, mis toimuks eestkõnelejate või nn saadikute kaudu.

6. Euroopa peaks kasutama praegust kriisi selleks, et esiteks tajuda paremini oma kodanike potentsiaali ning teiseks tugevdada kodanike ettevõtlusvaimu ja mõtteviisi.

6.1 Praegune kriis Euroopas ei jää viimaseks. Et valmistada Euroopat ette tulevasteks väljakutseteks, tuleb nüüd liikuda edasi täiskäigul. Selle saavutamiseks on vaja eelnimetatud 10 võtmetegurit ning järgmiseid meetmeid:

- tegevuskava,
- Euroopa ettevõtlikkuse töörihm,
- sidusrühmade platvorm,
- ettevõtlikkuse teemaline Euroopa ja G20 tippkohtumine,
- Euroopa uuendamine (Euroopa 2020. aasta strateegia).

6.1.1 Komitee on valmis neid ideid huvitatud partneritega lähitulevikus edasi arendama.

Brüssel, 15. september 2010

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
 Mario SEPI

⁽¹²⁾ Projekt „Erasmus noortele ettevõtjatele”, Euroopa Komisjoni ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraat.